

# Những tiềm năng phát triển kinh tế biển của tỉnh Nam Định

Lê Thị Hương

Nguyễn Thị Thủy

Đại học Điều dưỡng Nam Định

Nam Định là tỉnh có vị trí chiến lược quan trọng ở khu vực đồng bằng sông Hồng. Nam Định là một tỉnh nằm ở phía Nam đồng bằng Bắc Bộ, phía Bắc giáp với tỉnh Thái Bình, phía Nam giáp tỉnh Ninh Bình, phía Tây Bắc giáp tỉnh Hà Nam và phía Đông giáp biển Đông. Nam Định có 3 huyện giáp biển đó là các huyện: Giao Thủy, Hải Hậu và Nghĩa Hưng; có bờ biển dài hơn 70km, đất đai phì nhiêu, có nhiều tiềm năng phát triển kinh tế tổng hợp ven biển.

## 1. Vị trí địa lý của 3 huyện giáp biển: Giao Thủy, Hải Hậu và Nghĩa Hưng

Giao Thủy là huyện đồng bằng ven biển của tỉnh Nam Định, nơi sông Hồng đổ ra biển qua cửa Ba Lạt. Trải qua mấy trăm năm, mảnh đất này đã được hình thành từ phù sa màu mỡ của sông Hồng và dưới bàn tay lao động cần cù, sáng tạo của bao thế hệ người dân Giao Thủy cùng với lòng quả cảm, kiên cường trong đấu tranh chinh phục thiên nhiên và đấu tranh chống giặc ngoại xâm, quê hương Giao Thủy đã không ngừng đổi thay và phát triển ngày càng rạng rỡ. Huyện Giao Thủy nằm ở cực Đông của tỉnh Nam Định, phía Đông và Đông Nam giáp với biển Đông Việt Nam, với chiều dài 32km bờ biển. Phía Tây Bắc giáp với huyện Xuân Trường, phía Tây Nam giáp với huyện Hải Hậu, ranh giới giữa hai huyện là con sông Sò phân lưu của sông Hồng với chiều dài 18,7 km. Phía Bắc và Đông Bắc tiếp giáp với tỉnh Thái Bình mà ranh giới là sông Hồng chảy qua địa phận huyện Giao Thủy là 11,4km (chính Bắc là huyện Kiến Xương, Đông Bắc là huyện Tiền Hải). Cực Đông là cửa Ba Lạt của sông Hồng, cực Nam là thị trấn Quất Lâm. Tổng diện tích tự nhiên là 237,8 km<sup>2</sup> với 31,161 km<sup>2</sup> đê biển, dân số trên 19 vạn người. Nằm ở phía hạ lưu sông Hồng, hàng năm nhận được một lượng phù sa rất lớn tạo nên những vùng đất bồi mới với hàng ngàn hecta khá bằng phẳng tiến ra biển Đông. Với vùng đất bồi tiến về biển, nơi đây có nhiều điều kiện thuận lợi để phát triển các ngành kinh tế như khai thác, nuôi trồng thủy sản, công nghiệp đóng tàu và du lịch. Đặc biệt, xã Giao Châu có làng nghề nước mắm Sa Châu nổi tiếng với các loại mắm ngon với trên 100 hộ tham gia sản xuất, chế biến; sản lượng bình quân đạt 450.000-500.000 lít/năm.

Hải Hậu là huyện ven biển tỉnh Nam Định, hình thành cách đây hơn 5 thế kỷ, có tọa độ địa lý khoảng từ 20,00 đến 20,15 vĩ độ Bắc và 106,00 đến 106,21 kinh độ Đông. Phía Đông giáp huyện Giao Thủy. Từ Tây Bắc xuống Tây Nam huyện là sông Ninh Cơ, tiếp giáp với

huyện Trực Ninh và Nghĩa Hưng. Phía Bắc giáp huyện Xuân Trường. Điểm cực Bắc là Trại Đập xã Hải Nam, phía Nam là biển Đông- Điểm cực Nam là mũi Gót Chàng. Diện tích 226km<sup>2</sup>, dân số hiện nay hơn 29 vạn người, trong đó đồng bào theo đạo công giáo trên 40%, được phân bố ở 32 xã và 3 thị trấn. Mật độ trung bình 1.301 người/km<sup>2</sup>. Hải Hậu có đường bờ biển dài 32km chạy dọc theo thị trấn Thịnh Long, các xã Hải Hòa, Hải Triều, Hải Chính, Hải Lý, Hải Đông. Cảng biển quy mô lớn Thịnh Long, là điều kiện thuận lợi để phát triển các ngành kinh tế biển. Được hình thành trên đất phù sa màu mỡ cuối vùng đồng bằng châu thổ sông Hồng, Hải Hậu còn là vựa lúa của toàn tỉnh, là một trong những đơn vị đầu tiên đạt năng suất lúa 5 tấn/ha và nổi tiếng với gạo thơm, nếp hương, dừ.

Nghĩa Hưng là huyện đồng bằng ven biển nằm ở phía tây nam tỉnh Nam Định. Phía đông giáp các huyện Hải Hậu, Trực Ninh, phía tây giáp Kim Sơn (tỉnh Ninh Bình), phía nam giáp biển Đông, phía bắc giáp huyện Nam Trực và Ý Yên. Nghĩa Hưng có các đường tỉnh lộ 490, 508, 493 chạy qua. Nghĩa Hưng có 3 thị trấn và 22 xã. Nghĩa Hưng nằm trải dài theo trục Bắc Nam, bề ngang hẹp (chỗ rộng nhất 11km, chỗ hẹp nhất chưa đến 1km). Địa hình bằng phẳng, ba mặt Bắc, Tây, Đông được bao bọc bởi ba con sông (sông Đào, sông Ninh Cơ, sông Đáy), mỗi năm tiến ra biển 50-100m đất. Dọc sông Ninh Cơ có các ruộng muối. Tuyến đê biển dài tít tắp nối lên sức bền bỉ của con người nơi đây trong công cuộc chinh phục thiên nhiên "bắt sóng dừ phải cúi đầu, bắt biển sâu thành đồng ruộng". Trong đê san sát những hồ chứa, ao, đầm nuôi trồng thủy sản, phía ngoài đê là khoảng 3500 ha bãi ngập triều. Huyện có 12km chiều dài bờ biển và 2 đảo cát nhỏ cách bờ biển 5km. Rừng phòng hộ ven biển Nghĩa Hưng thuộc Khu dự trữ sinh quyển đồng bằng sông Hồng. Nghĩa Hưng thuận lợi phát triển kinh tế nông nghiệp đa dạng.

## 2. Những khu du lịch biển nổi tiếng giáp biển

### Khu du lịch biển Thịnh Long

Khu du lịch biển Thịnh Long thuộc thị trấn Thịnh Long, huyện Hải Hậu. Thịnh Long có bãi biển mịn cát. Đây là điểm du lịch biển có tiềm năng không thua kém các khu du lịch biển ở các tỉnh phía bắc. Vào đầu những năm 70 của thế kỷ XX, ngay sau khi cuộc chiến tranh leo thang của đế quốc Mỹ ra miền Bắc chấm dứt, tại bãi biển xã Hải Thịnh (nay là thị trấn Thịnh Long) đã có những khu nhà nghỉ mát cấp bốn của Liên hiệp công đoàn và Nhà máy Dệt Nam Định. Năm 1997, khu du lịch biển Thịnh Long được quy hoạch lại với diện tích 72,1 ha và hiện nay đang trong giai đoạn mở rộng giải đoạn hai với tổng diện tích toàn khu là 361ha. Hệ thống cơ sở hạ tầng kỹ thuật du lịch từng bước được nâng cấp phát triển. Khu du lịch đã có hàng chục khách sạn, nhà nghỉ đạt tiêu chuẩn, hàng trăm cơ sở kinh doanh phục vụ nhu cầu ăn nghỉ, tham quan giải trí của du khách. Hàng năm, khu du lịch Thịnh Long đón tiếp hàng trăm nghìn lượt khách đến nghỉ mát tắm biển.

### Vườn quốc gia Xuân Thủy

Vườn quốc gia Xuân Thủy nằm ở phía đông nam huyện Giao Thủy, tỉnh Nam Định, ngay tại cửa Ba Lạt của sông Hồng. Đây là rừng ngập mặn đầu tiên ở Việt Nam được quốc tế công nhận theo công ước Ramsar, rừng ngập mặn thứ 50 của thế giới. Vườn quốc gia Xuân Thủy được nâng cấp từ Khu bảo tồn đất ngập nước Xuân Thủy theo Quyết định số 01/2003/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ ngày 2/1/2003. Khu vực vùng lõi của vườn là diện tích đất ngập mặn trên ba cồn cát của sông là cồn Ngạn, cồn Lu và cồn Xanh thuộc xã Giao Thiện. Toàn bộ vùng đệm và vùng lõi của Vườn nằm trên địa phận các xã Giao Thiện, Giao An, Giao Lạc, Giao Xuân và Giao Hải. Diện tích toàn bộ vườn khoảng 7.100ha, gồm 3.100ha diện tích đất nổi có rừng và 4.000ha đất rừng ngập mặn. Hàng năm có tới khoảng 100 loài chim di cư chọn nơi đây là điểm lưu trú trên đường di cư về phương nam, trong đó có tới 1/5 số lượng có mô thia của toàn thế giới. Tại đây ước tính có 215 loài chim nước sinh sống, tiêu biểu như có thia, rẻ mô thia, choắt chân vàng, móng be đầu đen, giang sen, và choắt chân màng lớn. Trên vùng đất ngập mặn này, dưới làn thủy triều, có khoảng 165 loài động vật nổi và 154 loài động vật đáy, tổng cộng khoảng 500 loài động vật. Về thực vật, vườn hiện có 120 loài thực vật bậc cao, trong đó có nhiều loài rong tảo có giá trị kinh tế cao. Đây là điểm du lịch sinh thái độc đáo hấp dẫn khách tham quan du lịch trong nước và quốc tế, đặc biệt là vào mùa Đông - mùa chim di trú từ phương bắc.

### Khu du lịch biển Quất Lâm

Khu du lịch biển Quất Lâm thuộc thị trấn Quất Lâm, huyện Giao Thủy, cách thành phố Nam Định khoảng 40km về phía Nam. Địa danh Quất Lâm tróc

đây được biết đến gắn liền với tên tuổi của loại dưa hấu bản địa ruột đỏ, mọng nước và ngọt lịm. Từ năm 1997, sau khi quy hoạch, khu du lịch biển Quất Lâm được triển khai, những ruộng trồng dưa, trồng lạc, trồng dứa nơi đây đã nhường chỗ cho các khách sạn, nhà nghỉ, nhà hàng mọc lên san sát dưới tán rừng phi lao xanh mướt, hình thành diện mạo một khu đô thị sầm uất. Du khách đến với Quất Lâm không chỉ được tắm biển cùng sóng biển, thưởng thức những món hải sản tươi ngon mà còn có cơ hội tham quan Vườn quốc gia Xuân thủy hoặc thú làm diêm dân, nâng niu những hạt muối trắng ngọt do chính mình làm ra trên đồng muối Quất Lâm.

## 3. Phát triển các ngành công nghiệp, dịch vụ khu vực ven biển Nam Định

Chủ tịch UBND tỉnh Nam Định Phạm Đình Nghị cho biết, Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ 19 (nhiệm kỳ 2015 - 2020) đã nêu rõ ba mục tiêu trọng tâm phát triển kinh tế, gồm: Tập trung đầu tư xây dựng vùng công nghiệp - dịch vụ chung quanh TP Nam Định; vùng sản xuất nông nghiệp phát triển bền vững; và nhất là vùng kinh tế ven biển được coi là động lực, tạo sức bật và thế ổn định cho địa phương.

Tỉnh tập trung phát triển vùng kinh tế ven biển theo hai hướng chính là đầu tư khai thác, đánh bắt, chế biến thủy, hải sản và phát triển công nghiệp, dịch vụ. Tỉnh đã triển khai quy hoạch các khu kinh tế ven biển, như các khu công nghiệp (KCN) thuộc Khu kinh tế Ninh Cơ, KCN Thịnh Long (huyện Hải Hậu), KCN Nghĩa Bình (Nghĩa Hưng), KCN Dệt may Rạng Đông (huyện Nghĩa Hưng); thành lập nhiều cụm công nghiệp (CCN) tại các huyện ven biển như Thịnh Lâm (huyện Giao Thủy), Nghĩa Sơn (huyện Nghĩa Hưng), Thịnh Long, Hải Minh, Hải Phương (huyện Hải Hậu). Hệ thống kết cấu hạ tầng giao thông kết nối các khu vực trung tâm với các khu vực này được hoàn thiện, tạo động lực thúc đẩy phát triển kinh tế biển.

Năm 2017, tỉnh khởi công cầu Thịnh Long vượt sông Ninh Cơ, kết nối hai huyện Hải Hậu và Nghĩa Hưng. Cùng thời gian, Dự án đường trục kết nối vùng kinh tế biển của tỉnh với đường cao tốc Cầu Giẽ - Ninh Bình được xây dựng (đã có quyết định giao vốn trả phiếu Chính phủ giai đoạn 2017 - 2020 là hơn 1.077 tỷ đồng). Thời gian tới, Nam Định tiếp tục triển khai các thủ tục trình Thủ tướng Chính phủ đầu tư Dự án xây dựng tuyến cao tốc Ninh Bình - Nam Định - Thái Bình, và Dự án đầu tư xây dựng tuyến đường bộ ven biển đoạn qua Nam Định (đã có thông báo dự kiến bố trí vốn ngân sách T.U cho mỗi dự án 1.000 tỷ đồng).

Theo Phó Giám đốc Sở Công Thương Nam Định Trần Thanh Minh, năm 2017, tỉnh đã ban hành Quyết định phê duyệt điều chỉnh, bổ sung quy hoạch phát triển CCN trên địa bàn đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2025. Theo đó dự kiến năm 2025, khu vực ven biển Nam Định sẽ có 21 CCN với tổng diện tích hơn

500 ha. Hiện tại, điểm nhấn lớn nhất của công nghiệp ven biển Nam Định là Dự án KCN Dệt may Rạng Đông (huyện Nghĩa Hưng) với tổng mức đầu tư hơn 4.600 tỷ đồng. KCN này được khởi công từ tháng 4 -2017, đang được gấp rút xây dựng, hoàn thành giai đoạn một (300 ha) trong cuối năm nay. Dự án khi đi vào hoạt động sẽ cung cấp cho thị trường hàng năm khoảng 1 tỷ m<sup>2</sup> vải, thu hút khoảng 60 nghìn lao động trên nhiều lĩnh vực khác.

"Việc tính có quy hoạch rõ nét các KCN, CCN nói chung, KCN, CCN ven biển nói riêng và ban hành cơ chế, chính sách khuyến khích doanh nghiệp vào sản xuất tập trung sẽ tạo động lực lớn để hình thành chuỗi liên kết sản xuất - tiêu thụ, nâng cao giá trị sản phẩm, là cú húc để kinh tế Nam Định phát triển"- đồng chí Trần Thanh Minh nhấn mạnh. Ngoài các ngành công nghiệp truyền thống, tỉnh còn có tiềm năng phát triển công nghiệp năng lượng, cụ thể là điện gió ở xã Bạch Long (huyện Giao Thủy) hay xã Văn Lý (huyện Hải Hậu).

#### **4. Kết hợp nuôi trồng với khai thác thủy hải sản ở 3 huyện giáp biển**

Cùng với sự phát triển của ngành công nghiệp đóng tàu, hạ tầng và dịch vụ cảng biển, hoạt động phát triển nuôi trồng, đánh bắt thủy hải sản xa bờ tại các huyện ven biển Nam Định đang từng bước được đẩy mạnh.

Phó Chi cục trưởng Chi cục Thủy sản Nam Định Mai Đăng Nhân cho biết, hiện toàn tỉnh đã hình thành 50 vùng nuôi thủy sản tập trung, chuyển từ nuôi quảng canh và quảng canh cải tiến sang nuôi thâm canh và siêu thâm canh, áp dụng quy trình theo hướng VietGAP, công nghệ cao, trong đó hình thành các sản phẩm đặc sản thể mạnh của địa phương, như cá song, cá bống bớp ở huyện Nghĩa Hưng, tôm thẻ chân trắng ở huyện Hải Hậu, ngao vạng ở huyện Giao Thủy... Trong 10 năm qua, diện tích nuôi trồng thủy sản tăng khoảng 5.000 ha, lên gần 17.500 ha, sản lượng tăng 2,27 lần. Năm 2017, diện tích nuôi trồng thủy sản toàn tỉnh là 16.090 ha, sản lượng đạt 90.029 tấn.

Từ người nông dân "chân lấm tay bùn" trên ruộng lúa, ông Phạm Văn Cương ở khu 4, đội 3, xã Bạch Long (huyện Giao Thủy) nay đã là chủ một cơ sở nuôi trồng thủy sản có tiếng trong vùng. Với 2,5 ha đất thuê của Nông trường Bạch Long cũ (nay là Công ty TNHH một thành viên nông nghiệp Bạch Long), theo chủ trương của tỉnh, ông chuyển đổi diện tích trồng cói, trồng lúa kém hiệu quả sang nuôi trồng thủy sản. Tuy nhiên, thành công chưa đến sau những năm đầu bỏ ngổ làm quen mô hình sản xuất mới. Được sự hỗ trợ về kiến thức, kỹ thuật qua các lớp đào tạo miễn phí, ông Cương dần tìm thấy "bí quyết". Đến nay, với phương pháp nuôi xen canh các loại cá (điều hồng, trắm, chép, dõn mực) và tôm thẻ chân trắng để tận dụng nguồn thức ăn giữa các tầng nước và ngăn chặn

dịch bệnh, mỗi năm ông thu hoạch từ 40 đến 50 tấn cá, tôm; trừ chi phí, lãi khoảng một tỷ đồng. "Vào đợt thu hoạch, có ngày 10 xe tải từ Hà Nội, Hải Dương, Hưng Yên xếp hàng lấy cá - ông Cương nói.

Theo ông Mai Cao Cường, Chủ tịch Công ty TNHH một thành viên nông nghiệp Bạch Long, hầu hết diện tích 200 ha của nông trường cũ đã được chuyển đổi sang nuôi trồng thủy sản, với hơn 200 hộ tham gia. Trung bình doanh thu mỗi hecta-tạ đạt 500 triệu đồng, cho thu nhập gấp nhiều lần so với trồng cói, trồng lúa trước kia.

Cùng với nuôi trồng thủy sản, đánh bắt xa bờ cũng được tỉnh Nam Định quan tâm đầu tư. Hiện toàn tỉnh có 2.082 tàu cá với 5.699 lao động, trong đó tàu cá hơn 90CV (mã lực) có 676 chiếc, chiếm 32%. So với năm 2008, số tàu giảm 469 chiếc nhưng tổng công suất lại tăng 143 nghìn CV, số tàu công suất lớn, khai thác xa bờ tăng 413 chiếc.

Thực hiện Nghị định 67 của Chính phủ, UBND tỉnh phê duyệt đóng mới 60 tàu cá vỏ thép (36 tàu đóng mới bổ sung, 24 tàu đóng mới thay thế); 36 tàu cá được các ngân hàng thương mại ký hợp đồng tín dụng với tổng số tiền cam kết cho vay 580 tỷ đồng, đã giải ngân 563 tỷ đồng. Tỉnh còn tổ chức đào tạo và cấp chứng chỉ cho 758 lượt thuyền viên tham gia khóa học vận hành lâu vỏ thép; hướng dẫn kỹ thuật khai thác, bảo quản sản phẩm theo công nghệ mới... Sản lượng khai thác thủy sản năm 2017 đạt 48.341 tấn, trong đó khai thác biển 46.030 tấn, khai thác nội đồng đạt 2.311 tấn. Đáng chú ý, sản lượng khai thác thủy hải sản năm 2017 đã vượt chỉ tiêu đề ra trong Đề án tái cơ cấu ngành nông nghiệp đến năm 2020.

Bên cạnh đó, tình phát huy giá trị của hệ sinh thái đất ngập nước thuộc hai huyện Giao Thủy và Nghĩa Hưng, thuộc khu dự trữ sinh quyển thế giới để phát triển du lịch sinh thái ven biển. Trong giai đoạn trước mắt, Nam Định ưu tiên phát triển các sản phẩm du lịch văn hóa tâm linh, chú trọng khai thác có hiệu quả Vườn quốc gia Xuân Thủy, các khu du lịch biển Quất Lâm (huyện Giao Thủy), Thới Long (huyện Hải Hậu) và sắp tới là khu du lịch sinh thái nghỉ dưỡng biển Rạng Đông (huyện Nghĩa Hưng).

#### **Tài liệu tham khảo**

Nghị định 67/2018/NĐ-CP Nghị định quy định chi tiết một số điều của luật thủy lợi.

Quyết định số: 630/QĐ - UBND Quyết định về việc phê duyệt điều chỉnh, bổ sung quy hoạch phát triển cụm công nghiệp trên địa bàn tỉnh Nam Định đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2025.

Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh Nam Định lần thứ 19 (nhiệm kỳ 2015 - 2020).